

čovjeka može datirati na zemljinoj planeti već pred 3 miliona godina!? .....Koliko će se od ovih vijesti potvrditi kao naučno i kritički točna i utvrđena sa relativnom sigurnosti, vjerojatno će se u dogledno vrijeme moći ne samo saznati nego i pročitati....."

Konstatirajući ova nova otkrića i nove teorije moramo se sjetiti "točnog datuma" stvaranja čovjeka kojega je izračunao nadbiskup Ussher i njegovi sljedbenici sredinom 17. stoljeća. Prema knjizi Mojsija i navedenoj genealogiji za dan stvaranja prvog čovjeka naveli su datum 23 oktobra 4.004 godine stare ere i to u 9 sati u jutro....."

Sva ova ogromna neslućena otkrića posljednjeg decenija u arheologiji nesumnjivo je da toliko zbunjuju i toliko iznenađuju - ..... "možda daleko više nego je bilo iznenađenje otkriće Amerike koje tadanji čovjek nije mogao shvatiti, kao što ni mi danas nismo sposobni da sve ovo novo primimo kao nove spoznaje....."

Nova otkrića iz temelja mijenjaju naše dosadašnje spoznaje o razvoju kulture na ovoj planeti..... "A r h e o l o - g i j a u l a z i u N o v i v i j e k u kojem će glavna tema arheoloških istraživanja biti usmjerena na istraživanje "PRIM-HISTORIAE - istraživanje visoko razvijenih kultura koje su nestale katastrofama velikih razmjera u vrijeme znatno prije pojave prvih prehistorijskih kultura Evrope....."

Koji su do sada polučeni konkretni, naučno i kritički utvrđeni i ocjenjeni rezultati ovih istraživanja nije poznato - odnosno nije dano u javnost - "jer su toliko iznenađujući i još toliko nerazjašnjeni da bi u javnosti mogli biti povod za nepoželjna zaključivanja....." Po svom onom što je iz uskog kruga ovih naučnih istraživačkih foruma i instituta pušteno u javnost, u stručne i periodične časopise i biltene - ..... "može se sa sigurnosti zaključiti - da zaista ulazimo u Novi vijek arheologije..... - i u novo područje arheoloških istraživanja, u područje PRIM-HISTORIAE..."

A.B.

Milan B a l i ć

PREGLED EVIDENTIRANIH NEPOKRETNIH  
SPOMENIKA KULTURE NA TERENU  
SLAVONSKO-BARANJSKE REGIJE

U izdanju Regionalnog zavoda za zaštitu spomenika kulture u Osijeku izašao je - kao interna publikacija - Pregled evidentiranih nepokretnih spomenika kulture na području slavonsko-baranjske regije, prema "Knjizi kartona osnovne evidencije nepokretnih spomenika kulture ROS-a", na području djelovanja Regionalnog zavoda u Osijeku. Autor ove publikacije je konzervator Milan Balić, suradnik Zavoda.

U uvodu je dan u glavnim crtama pregled geneze nastajanja spomenika kulture na području ove regije sa navedenim i karakterističnim spomenicima za pojedine periode.

Pregled je dan tako da su svi evidentirani spomenici sređeni po općinama - ukupno 19 na području regije - po abecednom redu općina.

U popis su unešeni: Spomenici profane i sakralne arhitekture - Arheološki lokaliteti - Etnološki spomenici - Spomenici NOB-e. - Nepokretni spomenici unutar zaštićene cjeline, urbanističke cjeline, objekti sa spomeničkim značenjem van cjeline. - Za svaki spomenik dan je registarski broj kartona, točan naslov spomenika za arheološke lokalitete naveden je uz naslov kraja ("Babina njivica" - "Gradina"... i sl.), eventualno i broj katastra, za spomenike arhitekture u urbanističkom kompleksu označena je točna adresa objekta sa glavnim karakteristikama (ugaona prizemnica, jednokatnica, dvorišna zgrada...).

Ukupno je evidentirano i unešeno u kartone oko 2.500 nepokretnih spomenika kulture za područje Regionalnog zavoda za koje je provedena valorizacija i zaštita.

Posebno je vrijedno naglasiti da je provedena evidencija, valorizacija i zaštita arheoloških lokaliteta. O radovima na evidenciji ovih lokaliteta već smo ranije donijeli prikaz u Biltenu. Ovdje je dan stručnoj i naučnoj javnosti prvi kompleksni pregled svih arheoloških nalazišta na području Slavonije i Baranje sa određenim datiranjem i karakteristikama lokaliteta - prehistorijsko naselje, nekropola, nalazište kelt-ski opidum - antičko naselje, nekropola - nalazište, opidum srednjevjekovne gradine - lokalitet srednjevjekovnog grada - srednjevjekovni grad.

Ovim popisom dan je kompletni opseg arheoloških nalazišta i omogućen je uvid u cjelokupnu problematiku arheologije na području slavonsko baranjske regije. Nesumnjivo za arheologiju prilog od velikog značenja za pristup sistematskom ekipnom planiranju studijskih istraživačkih radova na području regije.

Za svaku općinu posebno su navedeni evidentirani i zaštićeni etnološki spomenici - kučari sa šupom - kuća za stanovanje - ambar - bunar sa đermom - plivnjak - pčelinjak - krušna peć - vodenica - mlin - štagalj - i sl. U koliko i zub vremena i potrošnost materijala iz kojega su ovi spomenici građeni onemogućili njihovo održavanje tim je urednije provedena valorizacija i evidencija tih spomenika koje vrijeme rapidno briše.

Spomenici NOB-e valorizirani i evidentirani u svim općinama istovremeno su dokumenat historijskih zbivanja koja su u tom kratkom periodu sa teškim tragedijama prešle preko Slavonije i Baranje.

Pregled spomenika kulture u Slavoniji i Baranji kojega nam daje ova interna publikacija Regionalnog zavoda u Osijeku, rad kolege Milana Balića, dokument je o sadanjem stanju sačuvanih objekata i spomenika kulturne baštine ove regije. Nesumnjivo jedan dragocjen prilog autora i Zavoda našoj kulturi i nauci, koji zaslužuje priznanje i cijele naše zajednice.

A.B.

## POPIS SPOMENIKA KULTURE U SAP VOJVODINI

Pravno zaštićeni i upisani u Registar spomenika kulture od 1947.-1973.god.

Zavod za zaštitu spomenika kulture SAP Vojvodine u Novom Sadu izdao je popis spomenika kulture na području svog djelovanja koji su pravno zaštićeni i upisani u Registar spomenika kulture Pokrajinskog zavoda. Popis obuhvaća registar načinjen u vremenu od 1947. od početka djelovanja Zavoda na izradi registra do godine 1973. ukupno 624 cjeline pokretnih i nepokretnih i pojedinačno registriranih spomenika kulture. Pod jednim brojem registrirani su pojedinačni spomenici, građevni kompleksi, skupine objekata i spomenika, cijele zbirke od više desetaka objekata koji su u jednoj zbirci pojedinačno valorizirani kao spomenici kulture. Većina u registar unešenih spomenika odnosi se na pokretne spomenike kulture koji se nalaze u privatnom posjedu, u posjedu ustanova, samostana, manastira, općina, škola. Za svaki registarski broj navedeno je, naslov spomenika, vrijeme nastanka, autor, rješenje o proglašenju spomenika, ime vlasnika i adresa.

U završnom dijelu popisa navedena su djela koja su nakon unašanja u registar spomenika kulture predana na čuvanje muzejima ili Galeriji Matice srpske odnosno od muzeja i galerije naknadno otkupljeni.

Posebno su navedena djela i predmeti koji su prenešeni ili preseljeni van teritorija SAP Vojvodine.

Prema popisu vidi se da je naročita pažnja posvećena i nadgrobnim spomenicima ličnosti koje su značajne za određene kulturne centre i lokalitete kao kulturni, naučni, javni, politički radnici, zatim umjetničkim djelima u privatnom posjedu, starim knjigama i bibliotekama. Listajući registar zaštićenih likovnih djela dobija se i konkretan uvid u likovni inventar koji se uz zbirke u javnim muzejima i galerijama danas nalazi u Vojvodini.

Rezimirajući značaj ovog Popisa spomenika kulture u SAP Vojvodini moramo izraziti priznanje Zavodu za zaštitu spomenika kulture Vojvodine koji je ovim popisom iznijeo javnosti inventar kulturne baštine Vojvodine.